

Kinderen liggen vaak op een speelmat. Schijnbaar doen ze niks. Af en toe hoor je ze geluidjes maken. Zeggen ze jou daarmee dat ze honger hebben of dat ze moe zijn? Vragen ze wat individuele aandacht of een spelprikkel? Dan is het aan jou als opvoeder om een baby goed te begrijpen. Dat doe je door dialoog. Isa Deschuyteneer is Emmi Pikler®-pedagoog. Zij geeft vandaag training aan de medewerkers van het kinderdagverblijf Tierlantuin. Met kinderbegeleider Eefje De Keyser verkent ze de visie van Emmi Pikler. Samen observeren ze baby Theo. Eefje begeleidt Theo tijdens zijn motorisch spel op de grond. Isa kadert de gebeurtenissen en geeft Eefje tips om de acties van Theo te begrijpen en daarop in te spelen.

Op de mat spelen

Baby's ontdekken zichzelf en de wereld

Geborgenheid en autonomie hand in hand

Eefje zit op de grond met Theo op haar schoot. Eefje en Isa wisselen ideeën uit over het belang van op de grond spelen. Theo zit duidelijk te genieten, kijkt om zich heen, en af en toe lonkt hij naar Eefje. 'In een verticale leefgroep maak ik me best wel wat zorgen over de veiligheid van de jongste kinderen. Het is niet vanzelfsprekend om mijn aandacht te verdelen over alle kinderen. Als een baby op de mat tevreden is, krijgt hij minder aandacht. Ik denk daar vaak over na.' Isa begrijpt de zorg van Eefje volkomen: 'Een goede relatie opbouwen met een baby is essentieel. Vanuit die geborgenheid kan een baby de wereld verkennen. In een groep zoek je naar een evenwicht tussen interactie en loslaten.'

Speeltjes op de grond

Isa observeert heel vaak jonge kinderen: 'We zetten kinderen in een stoeltje of wipzitje zodat ze vanuit een comfortabele positie de omgeving kunnen observeren. Ze oefenen in het stoeltje hun

spielen en kunnen snel vrij rechtop zitten. Maar vaak zijn ze niet autonoom rechtop gaan zitten, maar met de hulp van een volwassene. Ze zitten stevig maar ze weten niet goed hoe ze vanuit die zithouding kunnen gaan liggen. Je ziet hen verstarren en soms zie je hen weleens omvervallen. Daarom is het juist interessant om baby's op hun buik of rug op de mat te leggen. Zo geef je hen de kans om hun lijfje en de motorische mogelijkheden te verkennen.' Eefje legt Theo's lievelingsspeeltjes dicht bij hem. Wil hij een speeltje pakken, dan zal hij een kleine motorische actie moeten ondernemen. Theo rolt opzij, schuift in de richting van een speeltje, grijpt dat vast en brengt het naar zijn mond. Hij rolt op zijn rug, sabbelt op het speeltje. 'Het lijkt wel alsof zijn voeten ook willen grijpen naar het speeltje', merkt Eefje op.

Ik leg je op de grond en...

Opvallend: als Eefje Theo op de grond legt, spreekt ze hem aan: 'Ik heb spulletjes voor jou klaargelegd, ik ga je op de grond leggen

Geef kinderen de ruimte

Kinderen ontwikkelen zich vanzelf en in hun eigen ritme. Ze ontdekken hun mogelijkheden en de omgeving op een vanzelfsprekende manier. Geef kinderen daarom bewegingsvrijheid, laat hen spelen en ontdekken op eigen initiatief. Ook warme interacties, aandacht en een goede omgeving heb je daarbij nodig.

'Kinderen beleven elke dag iets voor de eerste keer'

en dan kun je ermee spelen.' Isa maakt nu de link tussen theorie en praktijk. 'Het is goed om alle handelingen te verwoorden, dan weet een baby wat er gebeurt. Die methode heet "spiegelen". Door alle acties en reacties te verwoorden kan Theo actief meewerken. Daarnet luisterde hij naar jouw stem en strekte hij zijn armen als hij bijna de grond raakte. Hij plaatste zijn handen op de grond en maakte een zachte landing. Hij werkte heel mooi mee. Het is goed om je in jouw woorden te focussen op wat je doet en ziet, en minder aandacht geeft aan verwachtingen', legt Isa uit. 'Want Theo kiest zelf wat hij zal doen zodra hij op de grond ligt. Zal zijn aandacht naar het speelgoed gaan of zal hij schuiven of rollen over de grond? En inderdaad, je liet Theo kiezen. En hij kiest voor het speeltje.'

'Alles' doe je eens voor de eerste keer

Eefje volgt aandachtig elke beweging van Theo. Als Theo naar Eefje kijkt, zegt ze wat ze ziet: 'Je tikt op het kommetje. Luister eens: heb je ook het tikkende geluid gehoord?' Niet alleen Eefjes woorden zijn belangrijk, maar Theo vindt de aandacht van Eefje fijn. Hij schuift achteruit over de vloer, en zo schuift hij verder weg van de speeltjes. 'Zal ik het speelgoed dichterbij hem leggen?' vraagt Eefje. Isa geeft een tip: 'Kijk eerst even wat hij doet.' Theo schuift achteruit maar hij focust zich steeds op zijn directe omgeving. Hij wrijft met zijn vinger rustig over de stippen van de vloer, en wil dan de stippen grijpen. Isa verwoordt verder wat ze ziet: 'Hij rolt, hij schuift en soms ligt hij stiltejes op de grond. Hij last rustpauzes in.' Dan duwt hij zich op. 'Heb je dat gezien?' vraagt Isa. 'Hij duwt zich op met zijn handen en knieën en zo komt zijn buik eventjes los van de grond. Het is boeiend om dat te observeren. Kinderen beleven elke dag iets voor de eerste keer.'

Bravo

'Bravo!' klinkt het. Maar is het nu goed om 'bravo' te zeggen als een

baby slaagt in een prestatie? Of mag je het maar af en toe doen? Isa verduidelijkt: "'Bravo" haalt baby's en peuters vaak uit hun concentratie. Ze zijn volop bezig en dan komt er een belonende "bravo". Vaak merk je dan dat de actie stilvalt. Af en toe een "bravo" is natuurlijk wel fijn. Een baby of peuter is blij met de appreciatie en zal de handeling herhalen om opnieuw "bravo" te horen. Maar een "bravo" hoort thuis in de rij van straffen en belonen. Want met een "bravo" beloon je.'

Toch verwonderen kinderen je, of maken ze jou zo vaak blij met wat ze doen dat een "bravo" gepast is. Hoe zorg je er dan voor dat kinderen dingen doen omdat ze dat graag doen en niet omdat ze op zoek gaan naar de belonende "bravo"? Isa: 'Je verwoordt wat je ziet en wat jou verwondert, zo objectief mogelijk. Een kind tekent een krabbel op papier. Als volwassene zeg je dan al gauw: "Wauw, wat mooi!" Maar je kunt ook zeggen dat je veel lijnen ziet, met veel kleuren, of je vertelt hoe de peuter de krabbels tekende. En zo beschrijf je ook wat je ziet tijdens het spel op de grond: "Je duwt met jouw voeten op de grond en je schuift achteruit, je duwt op jouw handen en armen, en jouw hele hoofd en romp komen omhoog."'

Eefje heeft tijdens deze sessie alvast heel wat tips gekregen, maar ze heeft ook heel veel zelf ontdekt: 'Door samen te kijken naar Theo ontdekte ik dat mijn fysieke nabijheid, zowel mijn verbale als non-verbale interacties, Theo ondersteunden in zijn spel. Ik besef dat de enorme drukte gedurende mijn taken me soms doet hervallen in routinehandelingen. Maar ik wil die ervaringen graag vasthouden en daar alert voor blijven.' ◀

Met dank aan de kinderopvang Tierlantuin, Stad Gent

Meer activiteiten

Nog meer originele activiteiten vind je op www.kiddo.net/activiteiten. Het wachtwoord staat op pagina 3 van deze editie.